

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

OBRA DEL
CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA

MATERIALS

VOLUM VI

BARCELONA

MMXX

OBRA DEL CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA

MATERIALS

VOLUM VI

MEMÒRIES DE MISSIONS DE RECERCA

PER

JOSEP BARBERÀ-PERE BOHIGAS; JOAN TOMÀS;
PALMIRA JAQUETTI-MARIA CARBÓ; JOAN TOMÀS-
ANTONI BONELL; BALTASAR SAMPER-JOSEP M. CASAS HOMS

A CURA DE

JOSEP MASSOT I MUNTANER

BARCELONA

MMXX

LES MISSIONS DE L'OBRA
DEL CANÇONER

A PARTIR d'aquest sisè volum de *Materials* de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya reprenem, tal com estava previst, la publicació de les memòries de missions de recerca que es van dur a terme entre el 1922 i el 1936 —i fins i tot, episòdicament, el 1940— al llarg de tots els Països Catalans per aplegar cançons destinades a l'arxiu de l'Obra i, en darrer terme, a la formació del Cançoner que n'era el principal objectiu.

Per tal de facilitar les coses, m'ha semblat imprescindible d'oferir una llista de totes les missions, amb la indicació de les memòries que ja n'han estat publicades i de la seva situació dins l'arxiu de l'Obra del Cançoner (faré servir la referència *Inventari*, corresponent a *Inventari de l'arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*, fasc. 1 i 2 del volum IV de *Materials* de l'Obra del Cançoner, amb paginació seguida, Barcelona 1993-1994). Per a més detalls sobre les missions, vegeu la crònica de l'Obra del Cançoner i les actes del seu Consell Consultiu, al volum V de *Materials* (Barcelona 1995), i el pròleg a la meua edició d'*Estudis sobre la cançó popular*, de Baltasar Samper (Barcelona 1994).

1922

1. Missió Higini Anglès-Pere Bohigas al Solsonès i l'Alt Berguedà. C-3 (*Inventari*, 431). Memòria publicada a *Materials*, I, 179-258. No se n'ha conservat l'original, llevat d'uns quants fulls manuscrits (C-8; *Inventari*, 433).
2. Missió Bartomeu Llongueres-Joan Tomàs a Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Sant Pere d'Osor, les Planes d'Olot, la Cellera i el Pasteral. C-4/C-7 (*Inventari*, 431-432). Memòria publicada a *Materials*, I, 109-178. Se n'ha conservat una bona part de l'original manuscrit a C-8 (*Inventari*, 432).

1923

3. Missió Joan Tomàs-Bartomeu Llongueres a Girona, Olot, Sant Martí del Clot, Sant Feliu de Pallerols, Rupit, Sant Miquel de Pineda i Amer. C-9/C-12 (*Inventari*, 433-434). Memòria publicada a *Materials*, II, 247-286. N'hi ha un esborrany, signat per Joan Tomàs, a C-9.
4. Missió Josep Barberà-Pere Bohigas a l'Alta Segarra, el Cardoner i Ribera del Segre. C-13/C-14 (*Inventari*, 434). Memòria publicada a *Materials*, II, 61-101. N'hi ha el text mecanografiat a C-13.

1924

5. Missió Josep Barberà-Pere Bohigas a Cervera i pobles de la rodalia. C-15 (*Inventari*, 434-435). Memòria publicada a *Materials*, III, 89-144. N'hi ha el text mecanografiat a C-15.
6. Missió Joan Tomàs-Bartomeu Llongueres a la comarca olotina. C-16/C-18 (*Inventari*, 435). Memòria publicada a *Materials*, III, 179-231. N'hi ha el text manuscrit, signat per Joan Tomàs, a C-18bis (*Inventari*, 435).
7. Missió Joaquim i Just Sansalvador i Cortès al comtat de Cocentaina. C-19/C-22 (*Inventari*, 436-437). Memòria publicada a *Materials*, III, 9-87. N'hi ha el text manuscrit, signat per Just Sansalvador i Cortès, a C-19.
8. Missió Baltasar Samper i Miquel Ferrà a l'illa de Mallorca. B-127 (*Inventari*, 388) i C-23/C-25 (*Inventari*, 437-438). Memòria publicada a *Materials*, III, 291-349. N'hi ha el text manuscrit, redactat per Baltasar Samper, a C-23.
9. Missió Josep Barberà i Pere Bohigas pel Vallès, en tres etapes, la segona i la tercera de les quals del 1925. C-26/C-27 (*Inventari*, 438) i B-131/I (*Inventari*, 391). Memòria mecanografiada a C-26. Publicada en aquest volum de *Materials*. Hi hem posat un títol factici, semblant al de les memòries aparegudes als volums anteriors. El títol original és: *Obra del «Cançoner Popular de Catalunya». Missió Barberà-Bohigas. Enquesta, per etapes, de la Comarca del Vallès.*

1925

10. Missió Joan Tomàs a les Peces (Albinyana). C-28 (*Inventari*, 439). Memòria manuscrita a C-28. Publicada en aquest volum de *Materials*. Hi hem posat un títol factici. El títol original és: *Missió a les Pesses d'Albinyana (dies 1 i 2 de febrer de 1925).*
11. Missió Palmira Jaquetti i Maria Carbó a la Seu d'Urgell. C-29/C-32 (*Inventari*, 439-440) i B-131/II, IV, V-VI (*Inventari*, 391). Memòria manuscrita (amb un full mecanografiat) de Palmira Jaquetti, a C-213 (*Inventari*, 490-491). Publicada en aquest volum de *Materials*. Hi hem posat un títol factici. A l'original hi ha un doble títol: *Crònica de la missió a la Seu d'Urgel, Pallars i Aran. Estiu 1925. Srtes. Palmira Jaquetti-Maria Carbó i Palmira Jaquetti-Maria Carbó. Crònica de la nostra missió de 1925.*
12. Missió Joan Tomàs i Antoni Bonell a la comarca d'Olot. B-1/B-4 (*Inventari*, 327-328) i B-131/III i VII (*Inventari*, 391). Memòria manuscrita, signada per Joan Tomàs, a C-243 (*Inventari*, 501). Publicada en aquest volum de *Materials*. Hi hem posat un títol factici. A l'original hi ha un doble títol: *Memòria missió 1925 Olot-Garrotxa, J. Tomàs-A. Bonell*, signat per J. Tomàs, i *Missió a la comarca d'Olot, del 3 al 28 d'agost de 1925, realitzada per Joan Tomàs i Antoni Bonell.*
13. Missió Baltasar Samper i Josep M. Casas Homs a Mallorca. C-33/C-38 (*Inventari*,

- 440-441). Memòria manuscrita de Casas i de Samper a C-35 (el *Dietari* correspon a Casas; les *Observacions* musicals, a Samper). Publicada en aquest volum de *Materials*. Hi hem posat un títol factici. A l'original diu: *Crònica de la Missió de recerca per terres de Mallorca efectuada per En Baltasar Samper i Josep M.ª Casas Homs l'any 1925*.
14. Missió Barberà-Bohigas pel Vallès. Cf. missió 9.
 15. Missió Joan Sala, rector de Puig-rodon. Primera tanda, 1 octubre-17 desembre 1925. C-58 (*Inventari*, 446). Els fulls 3-8 contenen l'*Índex i datos* d'aquesta tanda. Cf. missió 20 i C-151 (*Inventari*, 468).

1926

16. Missió Joan Tomàs i Antoni Bonell per la Garrotxa. C-39/C-42 (*Inventari*, 442). Quan aquest inventari fou redactat, la carpeta 42 encara no havia arribat a Montserrat. Hi és, però, des de l'estiu de 1994; conté «cèdules petites» de les 500 melodies recollides). A C-41 hi ha fotografies, però no la memòria d'aquesta missió.
17. Missió Palmira Jaquetti i Maria Carbó al Pallars i a la Conca de Tremp. C-43/C-48 (*Inventari*, 442-443). Memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti, a C-48. Publicada en aquest volum de *Materials*.
18. Missió Baltasar Samper i Ramon Morey a Mallorca. C-49/C-54 (*Inventari*, 443-445), B-7 i B-12 (*Inventari*, 329 i 330) i B-14 (*Inventari*, 330). Memòria manuscrita, signada per Samper, a C-54. Oriol Martorell va trobar entre els papers del seu pare, el pedagog Artur Martorell, una carpeta de l'Obra del Cançoner, amb esborranys i cartes corresponents a aquesta missió; n'ha fet donació al monestir de Montserrat i ha estat incorporada a l'arxiu de l'Obra del Cançoner.
19. Missió Joan Tomàs a la Casa de Caritat de Barcelona, en tres etapes, del 20 de gener al 27 d'abril de 1926, del maig al juliol de 1926 i del 18 de desembre de 1926 al febrer de 1927. C-55/C-57 (*Inventari*, 445). Hi ha notes i fotografies, però no memòria.
20. Missió Joan Sala, rector de Puig-rodon. Segona tanda, 27 desembre 1925 a 5 abril 1926. C-59 (*Inventari*, 446), amb índex i notes. Cf. C-151 (*Inventari*, 468).
21. Missió Joan Sala. Tercera tanda, 30 abril a 19 desembre 1926. C-60 (*Inventari*, 446), amb índex i notes. Cf. C-151 (*Inventari*, 468).

1927

22. Missió Palmira Jaquetti i Maria Carbó a Sant Feliu de Guíxols. C-61 (*Inventari*, 446-447). Memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti.
23. Missió Joan Sala. Tanda quarta, 2 gener a 25 setembre 1927. Ripollès-Segarra. C-62 (*Inventari*, 447), amb índex i notes.

24. Missió Joan Tomàs a la Casa de Caritat de Barcelona. Tercera etapa. Cf. missió 19.
25. Missió Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust al Pallars. C-63/C-70 (*Inventari*, 447-448). Memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti, a C-70.
26. Missió Joan Just i Josep Roma a Castelló de la Plana. C-71 (*Inventari*, 448-449). Memòria manuscrita.
27. Missions Joan Tomàs i Joan Amades de recerca de música instrumental, febrer-maig 1927, per diversos indrets. C-107 (*Inventari*, 458). Memòria mecanografiada.
28. Missions Joan Tomàs i Joan Amades de recerca de música instrumental, 2 octubre 1927 fins al 1929, per diversos indrets. C-106 (*Inventari*, 457-458) i B-123 (*Inventari*, 386). Memòria mecanografiada a C-95 (*Inventari*, 454-455).
29. Missió Joan Tomàs i Lluís M. Millet a l'Empordà. C-72/C-75 (*Inventari*, 449-450). Hi ha fotografies, però manca la memòria.
30. Missió Baltasar Samper, Ramon Morey i Andreu Ferrer a Mallorca i a Menorca. C-76/C-80 (*Inventari*, 450-451), B-8 i B-13 (*Inventari*, 329 i 330) i B-126 (*Inventari*, 387-388). A C-80 hi ha la memòria de la missió a Mallorca, manuscrita, de Baltasar Samper; manca la de Menorca, que havia de redactar Andreu Ferrer.
31. Missió Joan Sala. Tanda cinquena, 4 desembre 1927 a 4 novembre 1929. Rodalia de la Maçana. C-81 (*Inventari*, 451), amb índex i notes.
32. Missió Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust a Torroella de Montgrí. C-82 (*Inventari*, 451); Memòria manuscrita, signada per Enric D'Aoust.

1928

33. Missions Joan Tomàs i Joan Amades de recerca de música instrumental . Cf. missió 28.
34. Missió Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust al Pallars. C-83/C-89 (*Inventari*, 451-453). A C-89 hi ha la memòria manuscrita.
35. Missió Joan Just i Josep Roma al Camp de Tarragona i a la Conca de Barberà. C-90/C-91 (*Inventari*, 453). A C-91 hi ha la memòria manuscrita.
36. Missió Joan Tomàs i Joan Amades a l'Alt Empordà. C-92/C-95 (*Inventari*, 453-454). A C-95 hi ha la memòria mecanografiada.
37. Missió Baltasar Samper i Ramon Morey a Mallorca i a Eivissa i Formentera. C-96/C104 (*Inventari*, 455-457) i B-9 (*Inventari*, 329). Memòria, parcialment mecanografiada, signada per Baltasar Samper, a C-101/C-103.
38. Missió Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust a Torroella, Verges, Pals i l'Escala. 23 de desembre de 1928 fins al 2 de gener de 1929. C-105 (*Inventari*, 457). Memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti.

1929

39. Missió Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust a Ribagorça. C-108/C-114 (*Inventari*, 458-460). A C-114 hi ha la memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti.
40. Missions Joan Tomàs i Joan Amades de recerca de música instrumental. Cf. missió 28.
41. Missió Joan Tomàs i Joan Amades a la Ribera del Segre, Segarra, Ribera del Sió i la Noguera. C-115/C-121 (*Inventari*, 460-461). A C-120 hi ha la memòria mecanografiada.
42. Missió Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust a l'Escala, 24-30 desembre 1929. C-122 (*Inventari*, 461). Memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti.

1930

43. Missió Joan Tomàs i Joan Amades a les comarques lleidatanes. C-123/C-128 (*Inventari*, 461-463) i B-6 (*Inventari*, 328).
44. Missió P. i M. Fouché al Rosselló. C-129 (*Inventari*, 463). Manca la memòria.
45. Missió Baltasar Samper i Ramon Morey a Mallorca. C-130/C-135 (*Inventari*, 463-464) i B-10 (*Inventari*, 329).. A C-135 hi ha la memòria manuscrita, signada per Baltasar Samper.
46. Missió Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust a Verges i rodalia. C-136/C-138 (*Inventari*, 465). A C-138 hi ha la memòria manuscrita, lletra de Palmira Jaquetti.

1931

47. Missió Palmira Jaquetti i Maria Carbó a la Ribagorça i el Pallars. C-139/C-144 (*Inventari*, 465-466). Memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti, a C-144.
48. Missió Joan Tomàs i Joan Amades al Baix Llobregat. C-145/C-149 (*Inventari*, 466-467). Memòria mecanografiada, signada per Joan Amades, a C-149.

1932

49. Missions Joan Tomàs i Joan Amades a Valls i a Aiguafreda. C-150 (*Inventari*, 467-468). Memòria mecanografiada, signada per Joan Amades (n'hi ha un complement a B-6 [*Inventari*, 328]).
50. Missió Joan Sala. Tanda sisena, 5 octubre 1930-10 juny 1932, diverses contrades. C-151 (*Inventari*, 468), amb índex i notes.
51. Missió Joan Tomàs i Esteve Albert a Mataró. No ens n'ha arribat res.

52. Missió Baltasar Samper i Andreu Ferrer a Menorca, i Baltasar Samper i Ramon Morey a Mallorca. C-152 i C-217/C-218 (*Inventari*, 468 i 493-494) i B-11 (*Inventari*, 329). A C-152 hi ha la memòria de l'anada a Menorca, manuscrita, signada per Andreu Ferrer. Manca la de Mallorca, que havia de redactar Ramon Morey, així com una bona part de les lletres de les cançons recollides a Mallorca mateix.
53. Missió Joan Tomàs i Joan Amades a la frontera catalana d'Aragó, Ribera del Segre, les Garrigues i la Baixa Segarra. C-153/C-156 (*Inventari*, 469). A C-156 hi ha la memòria mecanografiada, signada per Joan Amades.
54. Missió Xavier Gols i Antoni Brunet per terres del Montsant, C-157 (*Inventari*, 470). Memòria mecanografiada, signada per Xavier Gols.

1933

55. Missió Joan i Xavier Gols per terres tarragonines. C-158 (*Inventari*, 470). Hi ha fotografies, però manca la memòria.
56. Missió Palmira Jaquetti i Mercè Porta a Tregurà i Setcases. C-159/C-161 (*Inventari*, 470-471). A C-161 hi ha la memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti.
57. Missió Joan Tomàs i Joan Amades a Graus. C-162 (*Inventari*, 471). Memòria mecanografiada, signada per Joan Amades.
58. Missió Joan Sala. Tanda setena, 15 juliol 1932-30 setembre 1933. C-163/C-164 (*Inventari*, 471-472), amb taula i notes.
59. Missió Esteve Albert i Joan Tomàs a Mataró i a Sant Andreu de Llavaneres. B-5 (*Inventari*, 328). Només hi ha quaranta «melodies», sense lletres ni memòria.

1934

60. Missió Palmira Jaquetti i Mercè Porta a Molló, Prats de Molló i Pardines. C-165/C-167 (*Inventari*, 472). A C-167 hi ha la memòria manuscrita, signada per Palmira Jaquetti.

1935

61. Missió Joan Tomàs i Joan Llongueres i Galí a la vall de Ribes, Cerdanya i Baridà. C-168/C-170 (*Inventari*, 472-473). A C-170 hi ha la memòria manuscrita, signada per Joan Tomàs.
62. Missió Dolors Porta als voltants de Palma de Mallorca. Primera tanda. C-171 (*Inventari*, 473). Memòria manuscrita.
63. Missió Dolors Porta als voltants de Palma de Mallorca. Segona tanda. C-172 (*Inventari*, 474). Memòria manuscrita.

1936

64. Missió Joan Amades a Moià. No ens n'ha arribat res, llevat de la informació inclosa al volum I del *Diccionari de la dansa* (Barcelona 1936, aparegut en realitat després de la guerra).
65. Missió Joan Sala. Darrera tanda. El col·lector fou assassinat durant la guerra civil i ja no portà a l'Obra del Cançoner el material que havia recollit a partir de 1933, conservat actualment al Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana (Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona).

1940

66. Missió voluntària de Palmira Jaquetti a Setcases, Manyanet i Anglès i Vall d'Aran. C-220 (*Inventari*, 494). No hi ha memòria.

Com als volums anteriors de *Materials*, les memòries han estat reproduïdes fidelment, modificant-ne, però, quan calia, l'ortografia i fent-hi un mínim de correccions gramaticals o lèxiques. Els textos seleccionats han estat reproduïts amb una fidelitat absoluta als originals, bé que també n'ha estat regularitzada l'ortografia.

Com als volums IV i V de *Materials*, al final d'aquest donem un índex onomàstic i un índex toponímic, i hi afegim encara un índex d'il·lustracions. De moment, però, deixem de banda l'índex de cançons citades que figurava als volums d'abans de la guerra, atès que exigeix una feina minuciosa d'identificació i de classificació que no m'és possible d'emprendre per ara.¹

JOSEP MASSOT I MUNTANER

1. He d'agrair a Núria Mañé l'ajut que m'ha prestat per a la transcripció dels textos de les memòries i per a la redacció dels índexs onomàstic i toponímic.

JOSEP BARBERÀ-PERE BOHIGAS

MEMÒRIA

DE LA MISSIÓ DE RECERCA DE CANÇONS
I MÚSIQUES POPULARS REALITZADA PER
JOSEP BARBERÀ I PERE BOHIGAS
A LA COMARCA DEL VALLÈS
DEL 23 AL 28 DE JULIOL DE 1924,
DEL 9 A L'11 D'AGOST
DE 1925 I DEL 15 AL 21 DE SETEMBRE DE 1925
PER COMANDA DE L'OBRA DEL «CANÇONER
POPULAR DE CATALUNYA»

PRIMERA ETAPA

(23 a 28 juliol 1924)

La gènesi d'aquesta enquesta és la següent:

Diverses vegades havien parlat els recercadors que subscriuen de la conveniència d'escorcollar alguns pobles pròxims a Barcelona, per tal de veure si encara podien recollir-se en ells algunes engrunes de la cançó catalana. Recercar aquests pobles oferia un avantatge al recercador: la proximitat de Barcelona, la qual condició feia que una tal recerca no exigís llargs sojorns fora de casa; i quan el dia fóra llarg podrien aprofitar-se algunes festes, i així, quasi sense adonar-se'n, quedarien explorats els voltants de Barcelona.

En ocasió que el Mestre Barberà anà a Sabadell, es trobà amb el rector de Polinyà. Es parlà de cançons i el dit Sr. Rector mostrà gran interès perquè s'anés al seu poble a fer-hi una recerca. Aquesta anada vàrem decidir fer-la el dia 23 de juliol de 1924.

Ens n'anàvem a Polinyà decidits a fer una enquesta en forma i tan curosa com fos possible. No havia d'ésser una exploració isolada, sinó la primera estació d'una llarga peregrinació pel Vallès, la qual tindria per objecte fer un recull al més complet possible dels residus de cançons que encara es troben i llueixen entre les cendres del passat tradicional.

Polinyà és un poblet del Vallès que només dista 7 quilòmetres de Sabadell. Sortírem de Barcelona després del migdia i vàrem arribar a Polinyà a mitja tarda, de manera que tinguérem temps de fer els primers passos a la recerca de subjectes aquell mateix dia abans de fer-se fosc.

El poble és dels més petits d'aquella rodalia; té l'inconvenient de no haver-hi hostal i per això ens haguérem d'allotjar de qualsevol manera en la casa que fa de cafè, drogueria i carnisseria. La gent de la casa era una bona família i fórem molt ben atesos.

Tot just arribats ens encaminàrem a la rectoria, i donàrem una sorpresa al Sr. Rector, que no pensava pas en nosaltres.

La parròquia de Polinyà és regentada pel doctor Josep Alomar, capellà molt jove que té força ascendent en el poble.

Aquestes circumstàncies, unides al seu amor per les obres culturals, facilitaren la nostra tasca. Anant amb ell no podíem ésser mal rebuts enlloc i la gent perdia el recel que hauríem pogut inspirar si haguéssim anat sols.

El mateix dia també visitàrem la mestressa del poble per si ella ens podia fer alguna indicació útil. S'interessà per la nostra missió, car era una senyora a qui agradaven aquestes coses i molt amant de les valors tradicionals de Catalunya. Ens indicà algunes cases que no ens donaren, però, cap resultat.

Al Sr. Rector aviat se li acudiren noms. Ens ensenyà la seva parròquia i una capella romànica annexa, amb pintures murals, que ara és habilitada per escola parroquial, on trobarem uns xicotets, entre els quals hi havia el fill de la «Campanera», el qual ens digué que molt sovint sentia cantar sa mare. Tan bon punt la topàrem, l'emprenguérem i li diguérem que ja podia començar a amanir les cançons. En veure ella que això plaïa al Dr. Alomar, no va posar-hi cap obstacle.

La mateixa tarda anàrem a buscar altres subjectes. Com a tot arreu, se'ns adreça a les persones més velles de la localitat —que tothom creu que han d'ésser les úniques que saben cançons velles—, i a les persones que tenen fama d'ésser aficionades a cantar o de tenir bona veu. Ordinàriament, aquesta mena de subjectes no dóna gaire resultat, car o bé trobem vells amb la memòria rovellada, o bé persones que canten cants apropiats als oficis de l'església, o les cançons novelles del dia, algun cuplet o algun tros de sarsuela, i, posseïts d'una certa vanitat de professionals del cant —a voltes vénen a ésser-ho en el poble, on tenen al seu càrrec cantar en l'església en els oficis divins—, han menyspreat les cançons tradicionals que els han semblat mesquines i indignes —com a cantades massa humils— de la seva capacitat.

A Polinyà anàrem a trobar la dona més vella del poble. Era una tal Teresa Serra i Solà (a) la «Savoia», de 92 anys. Tenia bon cap i anava forta, però la seva orella era dura i el record de les cançons se li havia esvaït quasi del tot. De totes maneres, la visita fou relativament útil, puix que recollírem d'ella cinc cançons, i ens cridà molt l'atenció una d'elles, *El noi de la mare* (N. 5 del recull)¹ que, malgrat pugui ésser una tonada híbrida, és força escaient i airosa. En aquestes terres del Vallès, particularment en els pobles que tenen una fàcil i còmoda comunicació amb Barcelona, hom no pot fer-se gaires il·lusions sobre cançonística popular.

Ens havien encomanat també amb força interès que anéssim a veure en Josep Marquès (a) el «Sord». Encara que a aquest home se'l conegui per aquest motiu, té, feliçment, una molt bona oïda. És el cantaire de l'església, famós en el poble per la seva bona veu i el seu talent. Com els seus confreres, el propi subjecte es reconeix les seves belles qualitats i s'hauria lluit cantant kyries i glòries si li ho haguéssim demanat. El bon home, però, féu tot el que pogué per complaure'ns. No solament ell s'esforçà tant com pogué perquè no sortís de casa seva amb les mans buides, sinó que animà tots els seus amb gran zel. L'amo ens donà quatre melodies; la seva muller, Rosalia Plantada, hi afegí un *Hostal de la Peira* i el fill d'ambdós i hereu de la casa, Joan Marquès, jove d'uns 23 anys, hi posà de la seva part un parell de cançons apreses a la Plana de Vic on ha anat a treballar. El fill no ha pas heretat les aptituds de son pare pel cant. És un dels casos que hem trobat de menor habilitat vocal.

Ens trobàvem a casa d'aquesta família el dijous a la tarda, dia 24, vigília de Sant Jaume. De sobte, hi entrà una dona alta i prima, d'uns posats eixuts i uns gests aspres, a buscar llet. Se la coneix per la «Maria de Cal Cinto» i el seu nom és Maria Sellarès. Aquella

1. Vegeu més endavant, Selecta 1 (Nota de l'editor, com tota la resta de notes, si no s'indica altrament).

bona gent que ens estava oferint amb la millor bona voluntat el seu migrat peculi de cançons de la vellúria, convidà la novellament vinguda a fer créixer el feix de cançons amb alguna de les que ella sabés. «Tu que ets de muntanya, en deus saber moltes», li digueren. Aquesta dona ens interessà, i això féu que nosaltres tot seguit la convidéssim a cantar utilitzant les raons més persuasives que poguérem. Li preguntàrem d'on era i ens digué que de Mura, prop de Sant Llorenç del Munt, i que no estava per cantar, que altres maldecaps passava. No fou tan fàcil girar-la com les altres persones que fins aleshores havíem trobat a Polinyà, però aconseguírem que ens donés dues cançons. Totes les aparències eren que en sabia més. Li diguérem que l'endemà, dia de Sant Jaume, aniríem a casa seva. Ens va respondre que no calia que hi anéssim i s'escapà tot seguit.

Feia dos dies que érem a Polinyà. El nostre recull era ja de 26 cançons. La majoria, i les millors, ens les havia facilitat Teresa Roger, la muller del Campaner, d'uns 40 anys, que mai no s'havia mogut del poble i les havia après a la fàbrica, anant a teixir. Recordava bé les tonades i les lletres.

L'endemà, diada de Sant Jaume, sortírem ben decidits cap a casa seva. Pel camí trobem un deliciós infant —ros com un pom d'or— i se'ns acut de preguntar-li si sa mare cantava. «Sí», ens respon, «de vegades canta *Tres hijos tenía el rey*». Ja ens teniu, doncs, cap a casa d'aquella criatura. Sa mare, de nom Irene Torell, d'uns 30 anys, filla de Polinyà, ens donà unes versions de *Dos hijos tenía el rey* i *A on va aquest caballero*, si no molt completes, prou interessants perquè confirmaven altres variants que ens havien cridat l'atenció a Polinyà. Diguem, de passada, que en aquesta part del Vallès hem trobat versions que no hem recollit enlloc més i hem tingut la fortuna que ens fossin repetides per més d'un subjecte, de manera que podem estar certs de llur divulgació.

Passàrem tot el matí amb Teresa Roger. Ella no sabia avenir-se que sabés tantes cançons, i el que més ens satisfèia era la seguretat amb què les recordava. Entre la documentació que ens va donar, hi ha una versió de *L'Hereu Riera* que és notable de debò (Nº 8).²

A la tarda anàrem a casa la Maria Sellarès. Malgrat el seu geni rampellut, ens rebé amablement i aconseguírem fer-la cantar. No recordava tan bé les lletres com la Teresa Roger, però ens donà melodies ben interessants. La seva filla, Sílvia Marquès, d'uns 20 anys, també ens cantà una cançó que havia après d'una tal «Anita de Vic», que viu a Barberà (prop de Sabadell). Ens estiguérem en aquesta casa fins que fou fosc. Encara tornàrem al vespre a «Cal Campaner», per si la dona ens podia donar alguna altra cançó que per casualitat hagués oblidada. Amb gran sorpresa d'ella mateixa, no havia acabat totes les cançons que sabia.

L'endemà al matí, a primera hora, continuàrem el recull del vespre i quan ens semblà que la «Campanera» estava ja exhaurida, i que a Polinyà no faríem gran cosa més, anàrem cap a Santa Perpètua de la Moguda.³ Ens endúiem de Polinyà 58 cançons.

2. Vegeu més endavant, Selecta 4.

3. Actualment, Santa Perpètua de Mogoda.

Santa Perpètua

Arribàrem a Santa Perpètua bon xic abans de migdia. Érem a 26 d'agost.

La primera cosa que fèrem fou anar a veure el Vicari que havíem conegut dos dies abans a Polinyà. No ens fou tan útil com ens crèiem, i, sobretot, resultà que no coneixia molt el poble, car ell, per qüestions de principi, no anava a cap casa. De totes maneres féu acompanyar-nos per un nebot del senyor rector a casa d'unes persones velles que restaven meravellades que anéssim a la recerca de cançons antigues i que comptéssim per una tasca semblant amb la recomanació del vicari.

Això féu, però, que en la nostra missió no hi veiessin cap perill. Si haguéssim anat sols, tal vegada ens hauria costat més guanyar la confiança de la gent. En una casa ens digueren que si no ens haguessin vist acompanyats pel nebot del rector, s'haurien cregut que érem uns propagandistes de la secta evangèlica.

A les cases on anàrem no hi fèrem res. Tothom ens digué que la persona que faria per nosaltres seria la «Victòria de cal Suro». Aquesta dona era una mestressa de primera ensenyança jubilada. El seu nom vertader era el de Victòria Casanovas i tenia 71 anys d'edat. A la gent els semblava que per saber cançons convenia saber de lletra i no se'ls podia acudir altre nom que el de la Victòria.

Veient que tothom ens adreçava al mateix indret, no ens tocà altre remei que anar-hi. La tal Victòria resultà un tipus pintoresc i simpàtic. Ha deixat d'ensenyar i s'ha posat a fer de pagesa. Quan arribàrem a casa seva, ella també hi entrava amb un gran feix d'herba al coll, sense mitges i amb robes rústegues. L'entrada era plena de fem i d'herbes pels animals, i les gallines s'hi passejaven com per casa seva. Així vivia la que, en temps no gaire llunyà, havia exercit el magisteri a Santa Perpètua.

Ella i sa nora, natural de Valderobles (província de Terol) i absolutament analfabeta, encara que se la veia una xicota d'una vivesa i decisió extraordinàries, ens honoraren amb la seva hospitalitat. A la Victòria li semblà molt bé que anéssim pel món a recollir cançons. Cantà moltes coses, poques que ens poguessin interessar, però, malgrat la penúria, no en sortírem amb les mans buides. Recordava vagament moltes de les cançons que li preguntàvem, però era impossible recollir-les-hi.

Li encomanàrem que fes propaganda de nosaltres, i accedí —amb gran plaer— a fer de casa seva el punt de reunió de les cantaires que trobéssim. Aquest arranjamant anà d'allò més bé, perquè la Victòria era una persona popular i volguda per la vida rústica enterament que vivia i ensems per ésser considerada, per tal com era mestressa.

A la tarda continuàrem seguint el poble.

Se'ns havia dit que en una casa coneguda per «Can Bellsola», trobaríem segurament algú que cantés. Hi anàrem i experimentàrem una total decepció. Ens trobàrem a casa d'un dels grans propietaris del país, resident a Barcelona, del tot mancat de gust i de capacitat no sols per a la música sinó també per a comprendre altres coses d'art. El senyor de la casa, un hereu zelós guardador de totes les prerrogatives tradicionals, ens tractà molt

amablement, però ens digué que ens havien aconsellat molt malament en fer-nos anar a casa seva, car la indiferència per la música la porten ja heretada dels seus avantpassats.

Anàrem a casa del director del «Coro». Era un tal Genís Solà, boter d'ofici, home romàntic entusiasta d'en Clavé; ens deia que la millor obra que s'havia escrit de música era l'*Arre*, Moreu d'en Pep Ventura. En Genís és republicà. No sabia res del que li preguntàvem. Se li acudí tan solament el nom d'una dona que feia uns divuit anys que havia guanyat el primer premi en un concurs de cançons catalanes que hi havia hagut a Mollet.

Anàrem, doncs, a veure la guanyadora d'aquest concurs; era una tal Magdalena Grau. Resultà un subjecte totalment negatiu. El concurs del qual se'ns havia parlat havia estat organitzat per elements catalanistes de Mollet amb el lloable desig d'estimular l'afició a les coses catalanes. No tenia, però, cap caràcter especialitzat, de manera que n'hi havia prou amb que es cantés qualsevulla tonada amb lletra catalana —encara que aquesta tonada fos la *Marxa Reial*—, perquè en el concurs hi fos cantada com una cançó catalana. La dona de qui parlem no sabia res de les cançons nostres tradicionals. Després d'haver-se esforçat molt, poguérem obtenir d'ella solament, unes versions insignificants de *La Mare de Déu* i de *A la torre xica*. Ens digué qui-sap-les bajanades, i per a cantar-nos ço que ens cantà, hi oposà una resistència grandíssima.

La deixàrem estar amb un veritable pessimisme.

A les 10 del vespre, sentint que a l'església tocaven l'harmòni, hi entràrem per fer conèixer al vicari les nostres impressions. Sabérem que l'endemà, diumenge, anava a dir la missa a Santiga, santuari situat entre Polinyà i Santa Perpètua.

Volguérem acompanyar-l'hi per veure si allí s'hi podia trobar alguna cosa que ens interessés.

L'endemà, dia 27, aviadet, sortírem, doncs, cap al dit santuari. Està situat en un indret agradable i és una capella sufragània de la parròquia de Santa Perpètua.

Férem algunes preguntes als assistents a missa per saber si hi hauria algun cantaire. El vicari també ens hi ajudà. Ningú no se'ns revelà. Als voltants de la capella no hi ha població compacta, de manera que una enquesta ordenada hauria estat difícil i com que, per les enquestes i preguntes, vàiem com el terreny se'ns presentava del tot erm i eixut, no intentàrem res per la convicció que teníem que seria treball i temps completament perdut.

Acompanyàrem altre cop el vicari cap a Santa Perpètua, on tornàvem a ésser a l'hora de l'ofici.

Tinguérem, doncs, tot el dia per treballar. Portàvem alguns noms en cartera. Anàrem a conèixer-los i recollírem algunes coses, lletres incompletes amb tonades ben aprofitables. La gent s'hi prestava amb força bona fe. Ens fou possible organitzar una important reunió de velles, el diumenge a la tarda, a casa la «Victòria de Cal Suro».

Allí, del caliu quasi apagat, poguérem treure'n alguna brasa que encara lluïa foc. Aquella tarda recollírem més d'una trentena de documents. Molts d'ells desferres de cançons. Gairebé únicament ens serveixen per fer-nos càrrec del que havia estat la cançó

algun temps enrere. Els subjectes eren tots de la comarca. Cal reconèixer que entre aquestes restes n'ix a vegades alguna tonada de valor.

El *plat fort* de Polinyà havia estat la «Campanera» —Teresa Roger—; a Santa Perpètua, el *plat fort* ens el donà la germana del senyor rector. Aquesta senyoreta, Antònia Mallofré, d'edat uns 35 anys, ha perdut completament l'oïda i té una veu magnífica. A Sant Quintí de Mediona, el seu poble natal, aprengué algunes cançons populars abans que experimentés la pèrdua de l'oïda, i per això les recordava admirablement, tant en la tonada com en la lletra i les cantava d'una manera insuperable.

D'aquesta cantaire vàrem recollir algun document que judiquem de veritable interès, com és la versió melòdica de *La germana rescatada*⁴ que, a més d'ésser-nos completament desconeguda, és una tonada deliciosa per l'elegància i alta musicalitat de la línia melòdica. Les cançons que ens va comunicar la senyoreta Mallofré poden ésser considerades com a provinents del Penedès i en veritat indígenes d'aquesta comarca, car, degut al defecte de la seva oïda, aquesta senyoreta no ha pogut sentir res més ni ha pogut rebre altra influència des que va sortir de Sant Quintí de Mediona.

El dia següent, i veient que no ens seria possible aconseguir res més de notable, car les gestions ulteriors que, després de la senyoreta Mallofré, hàviem portat a cap acusaven un resultat del tot negatiu havent-hi esmerçat tot el matí i part de la tarda, ens en tornàrem a Barcelona donant per acabada aquesta primera etapa de l'enquesta pel Vallès.

En ella recollírem 110 documents, nombre que, en veritat, no ens deixà pas gens descontents, puix no ens hàviem fet gaires il·lusions perquè ja sabíem que, tractant-se de pobles tan apropats a Barcelona, no podíem esperar trobar-hi molt viva la cançó; però, malgrat tot, en retornar a casa no ho feiem peneditos d'haver despès els dies que va durar l'exploració en aquest indret de la bella terra del Vallès.

SEGONA ETAPA

(Dies 9, 10 i 11 agost 1924)

L'enquesta que deixàrem suspesa a Santa Perpètua de la Moguda, la reprenguérem el dia 9 d'agost a Palau-solità i Plegamans.

Aquesta segona etapa ha estat el revers de la medalla de la primera. Tot el que per Polinyà i Santa Perpètua trobàrem de bona voluntat, noblesa i acolliment gentilíssim, es transformà a Palau-solità i a Plegamans en mala cara, absoluta indiferència i, en alguns llocs, fins vàrem trobar-hi hostilitat.

Mai no se'ns havia esdevingut d'haver d'abandonar un poble amb les mans tan buides com quan vàrem sortir de Palau-solità; i no pas per negligència nostra ni per manca

4. Vegeu més endavant, *Selecta* 28.

de tàctica, car precisament en trobar-nos davant d'aquella resistència, com sempre ens ha passat, les nostres activitats són fortament estimulades i la nostra tàctica s'afina molt més encara.

La primera contrarietat experimentada, arribats que fórem a Palau-solità, fou la d'anar a la recerca d'un lloc on allotjar-nos. Totes les cases eren plenes d'estiuejants i de «senyors» de Barcelona que tenien rellogades un gran nombre d'habitacions. No ens fou possible trobar un lloc en el qual ens poguéssim quedar durant el temps que necessitésim sojornar a Palu-solità. En vista d'això, ens calgué prendre altra volta el tren i anar-nos-en cap a Caldes, cosa un xic incòmoda, encara que no la de més mal fer, certament.

En les persones que després de la nostra arribada al poble veiérem, trobàrem una mena de desvergonyiment i orgull que no ens va fer pas molta gràcia. Ultra l'estranyesa produïda per l'objecte de la nostra missió —per cert, ben comprensible després d'haver-la explicada—, feien ostentació d'una mena de superioritat despectiva. Ens venien sempre a dir que no necessitaven els diners que poguessin guanyar cantant-nos cançons i que podien prescindir «dels forasters que volien riure una estona a la seva esquena». Encara que procuràvem desfer sempre una semblant suspicàcia i un malentès que tant ens mortificava, vèiem com en els subjectes amb els qui enraonàvem restava una gran desconfiança contra la qual es desfeien tots els nostres esforços.

Veient això, anàrem a trobar el senyor rector de Palau-solità; dissortadament era fora i ses germanes no saberen orientar-nos. Ens calgué, doncs, anar fent alguns tempteigs.

Trobàrem un grup de dones que ens parlà d'una tal Casimira. Anàrem a casa seva i ens digué que era sa mare la qui sabia cançons, però que segurament no ens les cantaria, ni ella n'hi donaria entenent, perquè elles no han de fer riure els de fora.

Vàrem anar a casa de la mare de la Casimira, una tal Maria Pons. Allí fou Troia. En la casa hi havia, a més de la Maria Pons, la jove, un fill de la Maria i les nétes d'aquesta. La jove tenia un posat de cara com si hagués menjat nespres verdes i les seves filles només feien que fer broma amb la nostra demanda.

En explicar-los l'objecte de la nostra anada, amb paraules del tot respectuoses i procurant expressar-nos afablement i ben cortesament, ens contesta la jove, amb expressió seca, «que podíem entornar-nos-en, que havíem equivocat la casa». Tractem d'endolcir la seva agror mitjançant paraules i expressions del tot suaus, però res. El fill, que estava fent alguna cosa a la roda d'un carro, es posa a cridar que de cap manera consentirà a sa mare «que faci el pallasso». Aquest diàleg durà força estona... i no val la pena de recordarlo. Els vàrem aconsellar que pensessin amb serenitat tot el que ens havien dit i el que no ens havien volgut concedir, i que, per tal de defugir tot escrúpol, ho consultessin amb el senyor rector.

Aquell dia, en fer-se de nit, amb no gaire bon humor anàrem a dormir a Caldes davant la impossibilitat de poder fer-ho a Palau-solità.

L'endemà, diumenge, anàrem a missa a la parròquia de Plegamans, de la qual era feligresa la famosa mare de la Casimira. Procuràrem parlar amb el senyor rector per veure si amb el seu ajut vencíem la resistència. El rector, amb molta amabilitat i amb molt de

gust, s'oferí a parlar amb l'hereu, conegut per Pere Sastre, fill de Maria Pons, i ens adreçà, demés, a un professor de piano que estiueja a Palau-solità, el qual coneixia tota aquella inflamable família per haver estat la Maria Pons dida d'una de les seves nêtes.

Mentrestant anàrem a l'ofici i allí poguérem escoltar una sèrie d'improvisacions a l'harmòniom fetes pel Sr. Santiago Caiella, el pianista que al cap de poca estona havíem de tenir l'honor de conèixer.

El Sr. Caiella era un pianista professor d'un col·legi de monges a Barcelona. Li explicàrem amb tota claredat el que ens feia anar pel món. Ens acollí benèvolament. Altra-ment, l'«Orfeó Català» per ell tenia un alt prestigi. Ens prometé parlar a la vella de «Cal Pere Sastre» i fer tot el possible per veure si els podia tombar. Tinguérem també la sort de topar amb el metge, Sr. Navarro, un valencià molt simpàtic, que féu algunes gestions de les quals sols una ens fou d'utilitat. Les que tant el Sr. Caiella i el Sr. Navarro portaren a cap en la família de la Maria Pons, foren inútils en absolut.

Entretant, ens trobàvem en el segon dia d'enquesta a Palau-solità, i malgrat tots els escorcolls i totes les indicacions que havíem tingut, no havíem aconseguit cap resultat; a la nostra cartera encara era l'hora que no hi havia ingressat ni una sola papereta documental.

Anàrem a casa del Sr. Josep Ma Folch i Torres, qui, amb la seva família, estiueja a Plegamans.⁵ No cal dir que ens va rebre amb veritable goig i encantat de la nostra missió, que ja coneixia. No pogué, però, donar-nos cap orientació, perquè de la gent de Palau-solità no en coneix cap caire respecte de cançons, a més de no freqüentar-s'hi gaire.

Després de dinar anàrem al cafè. Trobàrem altra vegada el metge, Sr. Navarro, i el pianista del ball del poble. Allí ens fou presentat l'hereu Pere Sastre, més manso que el seu germà. S'excusà pel que havia passat a casa seva el dia abans, però —ens digué— ell no podia fer cantar a sa mare les cançons que sabia, ja que ella no volia fer-ho de cap manera. Ja només ens quedava l'esperança del Sr. Caiella, que, com havem dit abans, resultà inútil del tot.

Per indicació del Sr. Navarro, anàrem a casa d'en Pere Tinto, (a) «El Pintor», home d'uns 60 anys, que patia d'una llaga a la cama. Era un home que sabia molts romanços que no ens interessaven gens. Ell, la seva dona, Hermínia Tarrés, i una tal Vicenta Expósita, cantaren alguna cosa. Tot plegat el recull d'aquell dia fou un dels més magres que havem fet. Tornàrem a Caldes més descoratjats encara que el dia anterior. Únicament teníem interès a veure si la Maria Pons es decidia a donar-nos alguna cosa i veure si topàvem amb alguna persona que ens pogués ésser d'alguna utilitat pel nostre objecte.

L'endemà al matí tornàvem altra volta a Palau-solità, i després d'haver-nos entrevistat amb la filla del Sr. Caiella i haver anat a veure un parell de dones de les quals ens havien parlat com a sabedores de les cançons que nosaltres cercàvem, tot fou amb resultat inútil. Donant-ho ja tot per perdut, anàrem a veure el rector de Palau-solità, qui ja havia tornat.

5. Hi ha una nota en llapis que diu: «Plegamans o Palau-solità?».

Fou l'única persona que ens posà de bon humor en aquell poble tan eixut i inhospitalari. Ens ensenyà un bell retaule de la seva església, i ens portà després a la seva rectoria. És un home molt pintoresc, el qual ens digué que té tota la col·lecció completíssima del desaparegut setmanari *Cu-cut!*, que llegeix i rellegeix contínuament tal com si fos el seu llibre d'hores. La seva conversa va i ve sempre a l'entorn de *Cu-cut!* i tot el que parla va empedrant-ho de cites del dit setmanari.

Bonament, ens digué que això que anàvem fent pel món era una feina molt poc positiva, i per a estalviar-nos més desenganys, ell i ses germanes —unes senyores un xic madures— ens cantarien el que sabien.

El rector —Jaume Vallbona— cantà i representà *Els tres reis* que feien els nois de Granollers la vigília d'aquesta festa a la tarda.

Difícilment veurem quelcom de més deliciosament còmic. Simultàniament dictava a un escolà una lletra de condol a la senyora Marquesa de Sentmenat i el ballet a nosaltres. «Ara tu —deia a l'escolà—: Profundamente conmovido por la irreparable pérdida...» —Ara vostès —ens deia a nosaltres—: «El villano no té pa / que treballa, que treballa...» bo i fent la mímica amb què de petits ho feien a Granollers.

Acabada que fou la feina que fèrem amb el rector, mossèn Jaume, i creient que estar-nos més a Palau-solità era perdre llastimosament el temps, anàrem a recollir els trastets que portàvem a Caldes, on tinguérem la sort de trobar el rector de Polinyà, mossèn Alomar, qui ens presentà al Sr. Rector de Caldes. Aquest havia d'ésser la persona qui més intel·ligentment ens havia d'orientar l'estiu següent.

Cap a mitja tarda ens entornàvem cap a Barcelona completament afadigats de l'enquesta tan penosa com improductiva i amb un record del tot dolent de la nostra estada a Palau-solità i Plegamans.

TERCERA ETAPA

(15 al 21 setembre 1925)

La mala sort no dura sempre. Després de l'etapa tan enutjosa de Palau-solità, en vingué una altra d'aprofitada i agradable pels voltants de Caldes.

L'enquesta pel Vallès quedà interrompuda en l'agost de 1924. En el mateix mes, disposant el Mestre Barberà de més llarg temps, anàrem a seguir la nostra recerca de la Segarra iniciada l'any anterior. El Vallès quedà abandonat fins i tant que poguéssim disposar d'un temps oportú que es presentà a l'any següent, 1925, en què hi poguérem dedicar una setmana sencera.

Sortírem de Barcelona el dia 15 de setembre en direcció a Caldes de Montbui. Com que ja coneixíem el Sr. Rector de Caldes per haver-nos-hi presentat el Dr. Alomar, de Polinyà, tot just arribats, anàrem a visitar-lo. Aquest ens acollí molt amablement i ens donà indicacions molt precises que ens aprofitaren extraordinàriament durant l'enquesta.

Podem dir que durant tota l'excursió traguérem partit de les dades subministrades pel Sr. Rector de Caldes.

Quant a Caldes mateix, ens digué que fóra molt possible que hi haguessin cantaires vinguts de fora, però que, essent vila bastant gran, era difícil el descobrir-los si no s'hi feia un sojorn una mica llarg. Això compreníem també nosaltres i per tal de no despendre en preparatius massa llargs els pocs dies que teníem a la nostra disposició, decidírem anar tot seguit pels pobles.

L'endemà de la nostra arribada anàrem a Santa Eulàlia de Ronçana, on ens havien indicat a «Cal Puig», una casa antiga que podia ésser útil pel nostre objecte.

Fou a «Cal Puig», doncs, on ens dirigírem a la nostra arribada a Santa Eulàlia. Aquest poble és dispers però summament pintoresc, com tots els que hi ha entre Caldes i Granollers. Deixant-nos l'auto en plena carretera, per arribar a «Cal Puig» ens fou necessari fer una bona caminada a través de bosc. En veritat fou un passeig matinal força agradable.

«Cal Puig» és una masia antiga i d'aparença rica. Els seus amos hi viuen sempre, tenen el tracte senyorial i noble que es troba tan sovint en la nostra pagesia d'arrel. L'amo, anomenat Josep Riera, és un home d'uns setanta anys, que encara va ben fort, d'un parlar franc i simpàtic i àdhuc força instruït. No cal dir, doncs, que es féu perfectament càrrec de l'interès de la nostra recerca.

Ell mateix ens cantà tot el que sabia i ens ensenyà algunes Nadales que tenia copiades. Aquestes darreres no ens interessaren, car no procedien directament de la font popular trameses per tradició oral. El Sr. Riera acabà el que ell sabia i en sortir de casa seva volgué acompanyar-nos pel camí de la rectoria fins a deixar-nos en un indret on no ens poguéssim perdre.

El Sr. Rector era home molt vell; no ens pogué orientar gaire.

A l'hostal ens donaren indicacions útils.

L'hostal és una casa en ple camp, coneguda per «Ca l'Espardenyer». La gent hi és obsequiosa i ens tractà amb molta simpatia. Pensaren molt en les persones que podien saber cançons i ens adreçaren a dues cases d'allí: a «Cal Cu-cut» i a casa d'una tal Madrona. D'aquesta última ens advertiren que calia saber-la tractar molt bé, car era dona molt estranya i que si li donava per no voler cantar, no ho faria de cap manera. Afortunadament no fou així. A l'hostal mateix, una tal Carolina Bonet ens cantà cinc cançons del tot aprofitables. Entre elles un *Capitel·lo* molt ben sabut.⁶ Aquesta és una dona jove d'uns 35 anys que no s'ha mogut mai de Santa Eulàlia.

La Madrona Costa, no era tan terrible com ens l'havien pintada. Era una dona desconfiada, això sí, que tenia aspecte de neurastènica, però molt més reposada i d'una més elevada mentalitat que aquella inflamable fúria de Palau-solità, la jove de casa la mare de la Casimira.

Abans de cantar-nos res, la Madrona Costa volgué assegurar-se bé del fi que portà-

6. Vegeu més endavant, Selecta 36.

vem. Va voler veure què escrivíem i féu llegir pel seu fill el que nosaltres posàvem al paper. Veient que tot anava a l'hora es posà a cantar sense cap recel. Les cançons que sabia les havia apreses a Bigues i les recordava bastant senceres. De totes maneres s'estroncà aviat. Una mitja dotzena de cançons i prou.

Amb aquestes coses ens passà el dia.

Sortint de casa la Madrona, ja haguérem d'anar a buscar l'autobús cap a entrada de fosc retornant a Caldes amb un recull de 18 documents. El conjunt no era d'un gran interès, però almenys la nostra anada a Santa Eulàlia no havia estat inútil. Havíem estat en un poble rialler i pintoresc on hi vivia gent noble i d'un tracte del tot simpàtic.

L'endemà, dia 17, anàrem a Sentmenat.

Allí no coneixíem ningú ni teníem cap indicació per ningú. El primer que férem, doncs, fou anar a la rectoria. Justament aquell dia hi havia un funeral a l'església, per la qual causa ens calgué esperar. Amb motiu del funeral hi havia capellans d'altres pobles i entre ells el rector de Palau-solità.

Ens estàvem a l'església esperant que el funeral acabés. En sortir-ne, ens veié el dit rector i tot seguit ens escometé: «Són els de les cançons vostès, veritat», ens digué. De seguida ens reconegué i ell mateix ens acompanyà a la rectoria.

A Sentmenat hi ha rector i vicari. El vicari feia poc temps que hi era i no sabia res. Quant al senyor rector, se li acudí un tal Salvador, que és l'home que canta a l'església.

Sortint de la rectoria, sense altra indicació que aquesta, ens n'anàrem dret a casa d'aquest individu, que trobarem a l'entrada de casa seva fent espardenyes. Allí coneguérem tota la seva família. A tots demanàrem indicacions de cantaires, però ningú d'ells no ens pogué donar cap orientació. Sentmenat és una vila bastant gran. No és estrany, doncs, que els cantaires —si és que n'hi ha— hagin de buscar-se com qui cerca bolets. Amb aquesta creença i davant la impossibilitat de poder obtenir cap indicació de cap més subjecte, ens acontentàrem amb l'amo de «Cal Salvador», anomenat Josep Cuspinera, el qual ens facilità catorze documents. Les tonades les recordava força bé; però en quant a les lletres, les recordava poquíssim.

En Josep Cuspinera deu tenir uns 60 anys i té una bona veu de contralt i afina molt correctament. La seva especialitat són els cants de l'església, que ens hauria cantat de molt bon grat si això hagués pogut tenir algun interès per a nosaltres. Està molt pagat de la seva veu —com la majoria d'aquests cantaires— i es creu dotat d'una capacitat musical remarcable. En conjunt ens resultà un subjecte poc interessant sota tots els aspectes.

A Sentmenat no poguérem fer res més. Les nostres crides no eren sentides. Ens féu l'efecte d'una vila apàtica i pacíficament adormida i ens semblà que no calia treure ningú del pacífic endormiscament, puix com la cançó en aquests pobles és tan morta, creguérem preferible no passar-hi temps perquè tot el que en podríem treure no valia la pena d'esmerçar-hi els esforços que ens hauria costat fer-hi un escorcoll sols superficial, perquè ja per experiència sabem que en aquests pobles en què de seguida no raja una deu, ja sigui per indicacions de subjectes o bé per trobar alguna persona que s'interessa en la nostra missió, no és possible que s'hi trobi alguna cosa que valgui la pena.

Havem fet algun assaig d'aquests escorcolls penosos i sempre, a la fi de comptes, hem vist que el guany obtingut no valia ni la meitat de les energies esmerçades.

Al vespre tornàrem a Caldes.

A l'endemà, dia 18, anàrem a Lliçà d'Amunt. Aquesta anada fou semblant a la de Santa Eulàlia de Ronçana. Per arribar al poble, molt petit, ens calgué fer un passeig matinal. El camí, si bé era més planer, no era tan atractiu com el de Santa Eulàlia en què caminàvem per dintre de bosc. Cap a Lliçà d'Amunt anàvem per carretera vorejada de diferents conreus que donaven una nota de color ric i variat.

A Lliçà d'Amunt, el Sr. Rector de Caldes ens havia adreçat a «Ca l'Artigues», la casa més forta del terme. La mestressa de la casa era germana de l'amo de «Cal Puig» de Santa Eulàlia de Ronçana. Aquest senyor —en Josep Riera— ja ens havia parlat de la seva germana a la qual havia sentit cantar moltes cançons.

A «Ca l'Artigues» ens venia de camí abans d'entrar al poble. Vàrem anar-hi per tal de veure la mestressa i poder-nos emportar ço que ella ens pogués comunicar.

La casa és gran, situada enmig del camp, però sense el caràcter rústec que conserva admirablement «Cal Puig» de Santa Eulàlia. Ha estat restaurada recentment i, pel que s'hi endevina, hi ha presidit un criteri d'arreglar-la a l'estil del confort modern. Els seus habitants, però, conserven la simpatia i distinció de tracte que és freqüent trobar en aquestes grans cases de pagès.

La mestressa, na Margarida Riera, ens acollí amb gentilesa i afabilitat, car ja estava as-sabentada per son germà que nosaltres hi aniríem un dia o altre. Ella ens parlà dels seus fills capellans, molt aficionats també a la recerca de les coses tradicionals i també de les cançons, tal com nosaltres feiem. La Margarida Riera ens cantà bastants coses. No recordava quasi gens les lletres, però les tonades les deia amb remarcable seguretat. Ens en va cantar una vintena, algunes de molt boniques. Aquesta documentació musical és el millor que vàrem obtenir pels volts de Caldes, car entre les tonades hi ha una versió de *L'hereu Riera* que, bo i no essent la versió que ens va donar la Teresa Roger, de Polinyà, presenta molta semblança amb ella (núm. 162).⁷ A la vegada, també, de la seva boca vàrem obtenir una versió de *Pre-sents de boda*, cançó que era la primera vegada que se'ns cantava (núm. 175).⁸ Així mateix ens interessà una versió, variant lleugera de la tonada ja coneguda de la cançó *L'Antònia*, i altra variant del *Cant dels aucells* (números 176 i 173 respectivament).⁹

Quan na Margarida Riera ja no recordà res més i ens semblà que quedava exhaurida, prenguérem comiat manifestant-li el nostre cordial agraïment per la seva amabilitat envers nosaltres i també per haver-nos comunicat els documents que, presos de la seva boca, ens emportàvem dins la cartera.

Sortint de la casa, ens n'anàrem cap al poble, situat un xic més avall de «Ca l'Artigues».

La nostra primera visita fou pel senyor rector, el qual era absent. Anàrem aleshores

7. Vegeu més endavant, Selecta 40.

8. Vegeu més endavant, Selecta 41.

9. Vegeu més endavant, Selecta 42 i 43.

ÍNDEX ONOMÀSTIC

- A**braham, Maria, 301, 317, 331, 332
 Agnès, santa, 282
 Aguiló, família, 301
 Aguiló, Miquel, 300, 301, 302, 317, 330
 Agustí, sant, 40
 Aguiló, família, 301
 Aguiló, Miquel, 300, 301, 302, 317, 330
 Agustí, sant, 40
 «Agustinetes», les, 113, 119
 Albert, Esteve, 15, 16
 Albós, Maria, 157
 Aleu, Maria, 135, 137, 138, 139, 219, 222, 223
 Alomar, Josep, 21, 29
 Amades, Joan, 14, 15, 16, 17
 Amengual, Apollònia, 317
 Amengual, Paula, 317
 Amengual (a) Pere A. Canet, Pere Anton, 302, 317
 Andreu, Gaspar, 305, 317, 365
 Anglès, Higini, 11, 115, 116, 118, 137, 138
 Anna, santa, 117, 199, 210
 Antoni Abat, sant, 167
 Arquer (a) la «Vella Rusca», Antònia, 33, 68, 69
 Aubenya, Pedro d': vegeu Cantalops, Pere
- B**agué i Costa (a) Maria Pastora, Maria, 235, 236, 237, 238, 240, 241, 247, 249, 250, 251, 253, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 268, 271, 279, 280
 Balart, Josepa, 168, 169
 Ballester, capellà, 301
 Ballester, Catalina, 317
 Ballester, Francisca, 301, 317, 319
 Ballester, Llorenç, 301, 311, 356
 Ballester, Maria, 317
 Ballester, oficial, 300
 Bandereta, Biel: vegeu Cervera, Gabriel
 Banús de Lagares, Carme, 238, 239, 240, 247
 «Barber», el, 122
 Barberà, Josep, 11, 12, 13, 19, 21, 29, 36, 37, 39
 «Barca», el, 304, 317
 Barrabàs, 274
 Barrals, madona de Son, 297
 Bartomeu, sant, 226, 296
 Batle, Llorenç: vegeu Capellà, Llorenç
 Batriu, Carme, 202
 Bauzà, Francisca, 318
 Bec, Baldiri, 68
 Bennàssar, Guillem, 301, 318, 356
 Bennàsser, Guillem: vegeu Bennàssar, Guillem
- Benosa, Inès, 231
 Bernat, Pastor de Sant: vegeu Codony i Plana, Josep
 Bet Peret: vegeu Figuera, Isabel Ma.
 Bohigas, Pere, 11, 12, 13, 19, 36, 37, 39
 Bonell, Antoni, 12, 13, 233, 235, 249
 Bonet, Carolina, 30, 62, 63, 64
 Bordas (a) el «Fideuaire», Martí, 104, 109, 110, 111, 163, 164, 182
 Bordes, Josep, 118
 Bosc i Fornés, Guiem, 318
 Bosc i Fornés, Joan, 318
 Bosch, Elvira, 236, 247
 Brunet, Antoni, 16, 112, 185
- «**C**abrera», la, 126
 «Cabrinetty i de Cladera, Josep, 108
 Caiella, Santiago, 28
 «Caleta», sen: vegeu Garau, Guillem
 «Calí», Jerònia: vegeu Sastre, Jerònia
 Calm (a) el «Vinyot», Isidre, 242, 247
 Calva (a) l'«Estanyeta», Carme, 117, 198, 199
 Campà, Maria, 211
 Campà, Rosa, 212

- «Campanera», la: vegeu Roger, Teresa
 Camps, Dolors, 199
 Canet, Pere Anton: vegeu Amengual, Pere Anton
 Cantallops, Maria, 318, 327, 348, 349, 350
 Cantallops, Pere Antoni, 329
 Cantallops, Pere Joan, 318, 329
 Cantallops (a) Pedro d'Aubanya, Pere, 305, 318
 Capellà, Rosa, 318, 362, 363
 Capellà (a) Mestre Llorenç Batle, Llorenç, 303, 304, 311, 318, 336, 337, 359, 360, 361
 Carbó, Maria, 12, 13, 15, 99, 115, 126, 127, 146, 155
 Carbonell (a) Madò «Valenta», Antònia, 305, 318, 364, 366
 Carreras i Artau, Tomàs, 235, 236, 238, 239, 240, 245, 252
 «Carretera», na: vegeu Ginart, Bet Casadevall i Vilà, Ignàsia, 240, 241, 247, 283, 284, 285
 Casals (a) el «Sant Pare», Ramon, 243, 244, 248, 269, 270
 Casanovas (a) Victòria de cal Suro, Victòria, 24, 25, 52
 Casany, Antònia, 307, 318
 Casas Homs, Josep M., 12, 13, 291, 299, 308, 311, 321
 Catarina, Francesca, 226
 Caterina, santa, 70
 Cerdà de Salvà, Margalida, 300, 318, 320
 Cervera, Margalida, 307, 318
 Cervera (a) Biel «Bandereta», Gabriel, 303, 304, 317, 318, 319
 Clara, santa, 210
 Clavé, Anselm, 25, 105
 Codony (a) Pastor de Sant Bernat, Josep, 238, 239, 240, 241, 247, 274
 «Coixa», la, 148
 Colell, Isabel, 193
 Coll de Carrera, Enric, 235, 236
 Colomer, Francisca, 318
 Colominas, Josep, 300
 Consol, Antònia, 225
 Constantí, Maria, 81
 «Cornet», madò: vegeu Monar, Tonina
 Costa, Madrona, 30, 31
 Crist, 61, 70, 231, 256
 Cristòfol, sant, 237
 Cros i Casals, Angeleta, 239, 240, 247, 275, 276, 278, 279
 «Cruel», la, 126, 127
 Cuspinera, (a) Salvador, Josep, 31, 64, 65, 66
D'Aoust, Enric, 14, 15
 Déu, 47, 51, 70, 72, 74, 83, 87, 113, 118, 119, 128, 130, 134, 137, 140, 142, 145, 157, 162, 176, 177, 183, 187, 189, 194, 203, 204, 205, 209, 212, 213, 214, 216, 223, 227, 231, 249, 251, 253, 256, 263, 264, 266, 274, 277, 281, 282, 283, 286, 288, 315, 345, 353, 354, 355, 358, 365
 Devesa i Clota, Rosa, 246
 Doll, Ignàsia, 174
 Drac, cova del, 78
 «Estanyeta», l': vegeu Calva, Carme Estragués, Joan, 207
 Eulàlia, santa, 103
 Expòsita, Vicenta, 28, 61, 62
Fages, Jerònima, 101, 104, 109, 113, 119, 155
 Farnés, Julita, 237
 Farrarons, Carme, 82, 83, 91, 93, 94
 «Farrera», la, 116
 Farrero, Ramon, 103, 161
 Farrés, Francesca, 216
 Felip (a) el «Pistolet», Pere, 246, 248
 Ferrà, Miquel, 12, 295
 Ferrer, Andreu, 14, 16
 Ferrer, Antoni, 298, 300
 Ferrer, Miquel, 318, 333
 Ferriol, sant, 104
 «Fideuaire», el: vegeu Bordas, Martí
 Figuera (a) Bet Peret, Isabel, 318
 Fiol, Margalida, 304, 318, 362, 363
 Fiol (a) Toni des Molí Nou, Antoni, 303, 304, 305, 312, 318
 «Fitera», la, 122
 «Flauta», el, 132
 Folch i Torres, Josep Ma, 28
 Fontirroig, Antoni, 305, 318, 365
 Font i Roig, Antoni: vegeu Fontirroig, Antoni
 Fouché, M., 15
 Fouché, P., 15
 «Fustera», la, 116
Ermità», l': vegeu Soldevila Fornell, Pere Màrtir
 Escarrer, Miquel, 300, 302, 304, 312, 318
 Espona, Maria, 238, 247, 252

Garau, Francisca, 318
 Garau (a) Es «Pagès», Julià, 295, 318
 Garau (a) Sen «Caleta», Guillem, 298, 318
 Gasol, Rosa, 218
 Gelabert, Petra, 303, 318, 319, 357
 Gener, Antònia, 298, 318
 Gener, Francesc, 318, 328
 Gener, Joaquim «Xim», 318, 327
 Gener, Margalida, 298, 318
 Gener, Teresa, 86
 Gener i Rossell (a) la «Genxica», Rosa, 82, 89, 90, 95
 «Genxica», la: vegeu Gener i Rossell, Rosa
 Ginart, Antònia, 318
 Ginart (a) «Carretera», Bet, 301, 318
 «Gínjol», el, 131, 132
 Gironès, Ramon, 248
 Gols, Joan, 16
 Gols, Xavier, 16
 Grau, Magdalena, 25
 Grau, Magdalena, 318
 Guasp, Joan, 300, 302
 Guiem, picapedrer, 318
 Guiem, Josep, 159
 Guimerà, Àngel, 110
 Guitart, Concepció «Conxita», 189, 190, 195, 196, 197
 Guixeras i Gener, Josep, 96

Herodes, 132, 191, 255

Ingla, Josep, 185, 186
 Isart, Antònia, 55
 Isidre, sant, 83, 235, 243

Jaquetti, Palmira, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 99, 112, 120, 149, 153, 155
 Janer, Francesc: vegeu Gener, Francesc
 Janer, Joaquim: vegeu Gener, Joaquim «Xim»
 Jaume, sant, 22, 23, 41, 219, 269
 Jaume de Galícia, sant, 212
 Jesucrist, 217,
 Jesús, 177, 193, 208, 254, 255, 256, 273, 274, 285, 345
 Jo, Jaume, 34, 70, 73
 Joan, mestre, 72
 Joan, sant, 57, 58, 98, 139, 223, 226, 255, 256, 274
 Josep, sant, 64, 69, 70, 138, 145, 152, 210, 224, 353
 Judes, 193, 274
 «Jurons», el: vegeu Pons, Antoni
 Just, Joan, 14

Lagares, Concepció, 238, 247
 Lagares, Martí, 240
 Liszt, Franz, 110, 296
 Labrés, Catalina, 318
 Labrés, Maria, 373
 Llach (a) Lo «Sebre», Jaume, 211
 Llaneras (a) Tonina Serra, Antònia, 318
 «Llauna», Japo, 123, 124
 Lleiro, Francesca, 214
 Leonart, Carme, 35, 77, 78
 Lletrudis, Sebastià, 318
 Llitas, Sebastià, 312
 Llitas (a) «Salada», Maria, 319
 Llompart, Antònia, 319, 362, 363, 364
 Llongueres, Bartomeu, 11, 12, 235

Llongueres i Galí, Joan, 16
 Llorenç «Cego», 304
 Llorens, advocat, 110, 179, 180
 Lluís de Montalban, don, 50
 López-Picó, José María, 141

«**M**aciana», la, 121
 Magí, sant, 82, 87, 169, 225
 Mallofré, Antònia, 26, 37, 58, 59, 60, 61
 Mañanet, Juliana, 218
 Maragall, Joan, 241
 Mare de Déu, 25, 47, 53, 70, 85, 131, 176, 177, 209, 345, 357, 362
 Mare de Déu del Poal, 227
 Marfà (a) la «Sàvia», Maria, 34, 71, 72, 73
 Marfany, mossèn, 114
 Margalida de can Pont, 341
 Maria, 64, 89, 273, 353, 357
 Maria de Cal Cinto: vegeu Maria Sellarès
 Marlès, Maria, 98
 Marlès Mañé, Mercè, 82, 88, 91, 94
 Marquès, Antònia, 319, 372, 373
 Marquès, Joan, 22
 Marquès, Magdalena, 319, 338, 372, 373
 Marquès, Margalida, 319, 372
 Marquès, Sílvia, 23, 51
 Marquès (a) el «Sord», Josep, 22
 Martí, sant, 285
 Martorell, Artur, 13
 Martorell, Oriol, 13
 Mas, Maria, 215
 Mas (a) Jeroni «Véa», Jerònia, 298, 311, 319, 345, 346

Mas Olivé, Maria: vegeu Masoliver, Maria
 Masoliver, Maria, 243, 248, 266, 267
 Mateu, Catalina, 319
 Mestre, Maria, 229
 Millet, Lluís M., 14
 Miquel, mestre: vegeu Serra, Miquel
 Miquel, sant, 228
 «Miqueua»: vegeu Uet, Josepa
 Mir, Rosa, 319, 335
 Mir de Bauzà, Anita, 319
 Mir Pericàs, Joan, 319
 Miraball, Rosa, 156
 Miralles, Magdalena, 319
 Moga, Pau, 114, 231
 Mójter, Joan, 296, 298, 300, 308
 Mola, Maria, 230
 Moliné, Anton, 183, 184
 Moliné Pont, Ventura, 103, 104, 106, 107, 109, 113, 119, 163, 165
 Monar (a) Madó «Cornet», Tonina, 319
 Monrós, rellotger, 135
 Monrós de la Seu, 135
 Monsó, mossèn, 134, 135
 Montserrat, Ponç, 299, 309, 319, 330
 Morei, Martina, 319
 Morey, Ramon, 13, 14, 15, 16
 Mudoy, «Ramiro» Francesc, 303, 304, 317, 319
 Mulet, Maria, 319
 Muntanya, Oliva, 53, 54

Navarro, metge, 28
 Noguera, Francisca, 319

Obrador, Margalida, 319
 Obrador, Maria, 301, 319
 Olivé i Arrufat, Rosa, 86
 Oliver, Antònia, 319, 362, 363
 Oliver, Flavià, 81
 Oliver, Francisca, 319
 Oliver, Josep «Pep Manuel», 319
 Oliver, Margalida, 319

«**P**agès», es: vegeu Garau, Julià
 «Palanca», madò: vegeu Pericàs, Catalina
 Palmer, Guiem, 315
 Palmer (a) Margalida Vidal, Margalida, 307, 315, 318, 319, 320, 369, 370
 Palmer Palmer, Catalina, 319
 Palmer Pons, Catalina, 319, 371
 Palmer Pons, Magdalena, 319, 371
 Parera, farmacèutic, 300
 Parets, Jerònia, 319
 Parets, Guillem, 312
 Parramon, família, 120
 Pastora, Maria: vegeu Bagué i Costa, Maria
 Patxot i Jubert, Rafael, 82
 Patxot i Rabell, Maria, 140
 «Pei», el: vegeu Sitjà, Pere
 «Peraira», la, 125
 Pere, sant, 57, 192, 216, 219, 223, 226, 256, 274
 Pere Miquel, Rosa, 232
 Pérez, tartaner, 241
 Pericàs, Antoni, 335
 Pericàs (a) Madó «Palanca», Catalina, 305, 319
 Pericàs Mir, Miquel, 319
 Perramon, Anton, 173
 Perramon, Francesca, 213
 «Piadós», el: vegeu Roca, Gabriel

Picó, J.M.L.: vegeu López-Picó, Josep Maria
 Pilat, Ponç, 132, 255
 Pinet, Bet, 302
 «Pintor», el: Tinto, Pere
 «Pistolet», el: vegeu Felip, Pere
 Plantada, Rosalia, 22
 Pomar d'Aguiló, Francisca, 319
 Pons, Antònia, 209
 Pons, Concepció, 217
 Pons, Maria, 27, 28
 Pons (a) el «Jurons», Antoni, 243, 248
 Ponsons, família, 121
 Pont, Antoni, 294, 296
 Porta, Dolors, 16
 Porta, Mercè, 16
 Prat, Francisca, 246, 248
 Pubill, Isabel, 225
 Puig, Maria, 207, 208
 Puigdemón i Casadevall, Josepa, 241, 247, 285, 286
 Puigvert, Josep, 244, 245, 248, 272, 273, 274
 Pujol, Antònia, 319, 371
 Pujol, Francesc, 135
 Pujol, Margarida, 242, 247
 Pujol, Maria, 101
 Pujol, Prudència, 319

Quadrado i Nieto, Josep Ma,
 314
 Quiteria, Santa, 77

Ramon, sant, 229
 Riart, Pepa: vegeu Ricart, Josepa
 Riba, Antònia, 210
 Ricart, Josepa, 54, 55, 56, 57

- Riera, Josep, 30, 32
 Riera, Llorenç, 300, 302, 319, 334
 Riera, Margarida, 32, 34, 66, 67
 Roca (a) el «Piadós», Gabriel, 297, 319, 325, 326
 Roger (a) la «Campanera», Teresa, 22, 23, 26, 32, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 51
 Roig, Anton «Toni», 319
 Roig, Magdalena, 304, 319, 358
 Roig, Rosa, 301, 319
 Roma, Josep, 14
 «Romaní», el, 122
 Rosa, santa, 300
 «Rossella», la: vegeu Serra i Arquer, Francisca
 Rubens, 118
 Rubió, Agustina, 242, 247
- S**achs, Hans, 311
 «Sagristà», el, 146
 Sagué, Lluís, 244, 248
 Sala, Joan, 13, 14, 15, 16, 17
 «Salada», Maria: vegeu Lliteras, Maria
 Salas, Nilo, 300, 302
 Sales Masllorrens (a) la «Xica de la Fàbrica», Francisca, 246, 248, 287, 288
 Salom Mir (a) Pep Roser, Josep, 319
 Salvà, Antoni, 320
 Salvà, Antoni, 295, 310, 320, 338, 339
 Salvà, família, 295, 298, 299, 303, 306, 309, 310, 319
 Salvà, Francesc, 297, 298, 300, 318, 320
 Salvà, Margalida, 320
 Salvà, Maria Antònia, 294, 295, 299, 301, 310, 320, 342, 351
 Salvà (a) Antoni «Veí», Agustí, 295, 320
 Salvà i Cerdà, Francesc, 320
 Salvà i Cerdà, Jaume, 300, 320
 Salvà i Cerdà, Maria, 320, 340, 341, 353, 354
 Salvà i Cerdà, Pepa, 295, 320, 321, 322, 323, 340, 341, 342
 Salvador: vegeu Josep Cuspinera
 Samper, Baltasar, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 291, 296, 297, 299, 300, 301, 302, 307, 308, 309, 312, 321, 373
 Sampol, Prudència, 320, 344
 Sampol (a) «Sampola», Maria, 297, 320, 323, 324, 325
 «Sampola», Maria: vegeu Sampol, Maria
 Sansalvador i Cortès, Joaquim, 12
 Sansalvador i Cortès, Just, 12
 «Sant Pare», el: vegeu Casals, Ramon
 Santandreu, Catalina, 320
 Santó i Mañé, Carme, 91
 Santó i Mató (o Massó), Teresa, 81, 85
 Santó i Mató (o Massó), Maria, 82, 87
 «Sastre», el, 137
 Sastre, Coloma, 320, 359
 Sastre, Pere, 28
 Sastre (a) «Calí», Jerònia, 298, 320, 347, 350, 351
 Sauló i Masó, Francesc, 96
 Savalls i Massot, Francesc, 108, 178
 «Sàvia», la: vegeu Marfà, Maria
 «Savoia», la: vegeu Serra i Solà, Teresa
 «Sebre», lo: vegeu Llach, Jaume
 «Seixanta», el, 127, 128
 Sellarès (a) Maria de Cal Cinto, Maria, 22, 23, 44, 45, 49, 50, 51
 Sentmenat, marquesa de, 29
 Serqueda, Joaquina, 192
 Serra, Tonina: vegeu Llaneras, Antònia
 Serra (a) Mestre Miquel, Miquel, 302, 320
 Serra i Arquer (a) la «Rossella», Francisca, 83, 98
 Serra i Solà (a) la «Savoia», Teresa, 22
 Simó, Ton, 127
 Simó i Cervera, Magdalena, 320
 Simó i Cervera, Maria, 320
 Simplicí, sant, 66
 Sitjà (a) el «Pei», Pere, 246, 247, 248, 289
 Solà, Genís, 25
 Solanas, Vicenta: vegeu Expòsita, Vicenta
 Soldevila, Josep, 204, 205, 206
 Soldevila Fornell (a) l'«Ermità», Pere Màrtir, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 119, 124, 125, 166, 177, 179
 Soler, Dolors, 107, 170, 172, 174, 176, 177, 178
 Soler, Esteve, 106, 107, 108, 109, 119, 167
 «Sord», el: vegeu Marquès, Josep
 Suro, Victòria de cal: vegeu Casanovas, Victòria
- T**arrés, Hermínia, 28
 Tiñena, Josepa, 55
 Tinto (a) El «Pintor», Perè, 28
 Tomàs, Joanaina, 320

Tomàs i Parés, Joan, 11, 12, 13,
14, 15, 16, 79, 83, 85, 233,
239, 240, 248, 249

Ton i Pal, 113, 119

Toni des Molí Nou: vegeu Fiol,
Antoni

Torell, Irene, 23

Torra, Maria, 34, 70, 71

Torres, Cinta, 188, 190, 191,
194

Trobat, Antoni, 320, 334

Uet (a) «Miqueua», Josepa,
136, 137, 138, 142, 220,
221, 222, 224

«**V**alenta», Madò: vegeu Car-
bonell, Antònia

Vallbona, Jaume, 29

Valls, Bartomeu, 297

Valls, Francisco, 35, 37, 74, 75,
76, 77

«Véa», Jeroni: vegeu Mas, Jerònia

«Vei», Antoni: vegeu Salvà, Agustí

«Vella Rusca», la: vegeu Arquer,
Antònia

Ventura, Pep, 25

Verd, Margalida, 320, 343

Verdaguer, Jacint, 238

Verge de Castell-llebre, 186

Verge de Montserrat, 126, 170

Verge del Carme, 347

Verge del Tura, 242

Verge Maria, 43, 54, 78, 140,
174, 189, 191, 194, 212,
223, 249, 281

Vicente, Marcos, 82, 89, 90

Vidal, Dolors, 202

Vidal, Joan, 298, 299, 320

Vidauba, 123

Vila, Catalina, 320

Vilaginés, Isabel, 160

«Vinyot», el: vegeu Calm, Isidre

«**X**ica de la Fàbrica», la: ve-
geu Sales Masllorens,
Francisca

«Xitxo», el, 122

II

ÍNDIX TOPONÍMIC

A bella de Conques: vegeu Abella de la Conca
 Abella de la Conca, 129, 213, 214
 Àfrica, 307
 Àger, 111, 113
 Aiguafreda, 15
 Alacant, 344
 Alàs, 173, 202
 Albinyana, 12, 79, 81
 Algaida, 298, 302, 304, 305, 309, 310, 311, 312, 317, 318, 319, 320, 334, 335, 336, 337, 357, 359, 360, 361, 362, 363, 364
 Alger, 344
 Alins, 116, 191, 192
 Alt Berguedà, l', 11
 Alt Empordà, l', 14
 Alta Segarra, l', 11
 Amer, 11
 Amèrica, 306
 Andorra, 113, 114, 119, 141, 189, 192, 193, 198, 199, 202
 Andorra la Vella, 116, 119, 156, 188, 190, 191, 192, 194
 Anglaterra, 40
 Anglès, 11, 17
 Aragó, 16, 48, 83, 238
 Arboç, l', 86
 Arcavell, 157
 Areny de Noguera, 218
 Arenys de Segre, 186
 Artà, 340

Arties, 148
 Artigues, ca l', 32
 Asnurri, 163, 193

B agerguè, 144, 230, 231
 Baix Llobregat, el, 15
 Baixa Segarra, la, 16
 Barberà, 23, 36
 Barcelona, 11, 13, 14, 17, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 37, 51, 58, 70, 81, 89, 101, 103, 107, 110, 125, 163, 169, 170, 182, 185, 203, 211, 238, 247, 251, 252, 306, 318, 319, 345, 365, 370
 Baridà, 16
 Bartolo, cal, 101
 Bellmunt, 267
 Bellsola, cal, 24
 Berga, 177, 178, 203
 Besalú, 246, 248, 287, 288, 289
 Besòs, 192
 Betlem, 201
 Bigues, 31
 Bisbal del Penedès, la, 81
 Blava, costa, 307
 Bóixols, 128, 129
 Bolló, 74
 Bonaigua, port de la, 147
 Bons, les, 117
 Bordonera, font de la, 125
 Borén, 139, 141, 226

Bossòst, 150, 231, 232
 Brunyola, 11
 Buenos Aires, 319

C abdella, 227, 228
 Cabó, 160
 Cadí, el, 102
 Calaf, 33, 101
 Caldes de Boí, 229
 Caldes de Montbui, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36
 Calí, can, 347, 350, 351
 Camp de Tarragona, el, 14
 Campaner, cal, 23
 Campdevàrol, 177
 Campos, 300, 301, 310, 311, 317, 318, 319, 330, 331, 332, 333, 356, 364
 Canejan, 150
 Canelles, 210
 Canigó, el, 50
 Canillo, 202
 Capdellà, es, 300, 306, 308, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 367, 368, 369, 370, 371
 Cardona, 71, 178
 Cardoner, el, 11
 Castella, 58, 286, 287
 Castellar del Vallès, 36, 58, 78
 Castellbò, 227

Castelleciutat, 105, 106, 108, 110,
112, 114, 119, 120, 141,
149, 168, 169, 183, 184
Castelló de la Plana, 14
Catalunya, 11, 12, 17, 19, 21,
79, 81, 82, 83, 89, 99, 130,
163, 204, 224, 233, 235,
291, 293
Caudell, camp del, 246
Cellera, la, 11
Cerdanya, la, 16, 51, 52, 55,
173, 183, 188, 204, 205,
206, 257
Cerdanyola, 53
Cervera, 12, 151, 232
Ciutat de Mallorca: vegeu Palma
de Mallorca
Clocalou, 246
Cocentaina, 12
Codonyà, 36
Colònia, sa, 340
Conca de Barberà, la, 14
Conca de Tremp, la, 13
Conques, 133
Cornellà del Terri, 236
Cot, la, 241, 247
Creu, puig de la, 78
Cuba, 318
Cu-cut, cal, 30
Cura, 297

Drac, cova del, 78

Ebre, l', 83
Eivissa, 14
Empordà, l', 14, 247, 250
Encamp, 116, 117, 141
Engordany, 117, 198, 199

Envalira, 105, 110
Escala, l', 14, 15
Escalari, 167
Escaldes, les, 116, 117, 119,
189, 190, 195, 196, 197,
198, 199
Escaló, 219, 222, 223
Escunyau, 148
Espanya, 103, 149, 165, 170,
187, 215, 258, 353
Espardenyer, ca l', 30
Estartús, molí vell de l', 243
Esterrí d'Àneu, 135, 137, 138,
139, 141, 142, 148, 153,
167, 219, 220, 221, 222,
223, 224.

Falgars, 104
Fenollets, els 125, 126, 211,
212
Fígols d'Organyà, 121, 122, 207
Fígols de Tremp, 217
Figueres, 262
Florència, 268
Fontanet, 36
Formentera, 14
Formiguera, 314
Fos, 150
Fossar, pla del, 314
França, 33, 45, 47, 93, 104,
143, 146, 147, 185, 187,
195, 224, 230, 253, 258,
262, 275, 351, 362

Galatzó, 314
Galatzó, puig de, 315
Galícia, 281
Galilea, 65, 308, 310, 314, 319,
338, 372, 373

Garrigues, les, 16,
Garrotxa, la, 12, 13, 235, 246,
247
Genxí, cal, 82
Ges, el, 166, 177, 179
Gessa, 147, 148
Gibraltar, 262
Gibraltar, estret de, 261
Girona, 11, 68, 236, 252
Gósol, 105, 106, 107, 108, 109,
111, 170, 172, 173, 174,
176, 177, 178
Gràcia, 298
Granada, 65, 281, 368
Granollers, 29, 30
Graus, 16
Guilleries, les, 246
Guissona, 155

Havana, l', 185
Hongria, 214
Hortolà, son, 306, 307

Inca, 319
Isabarre, 136, 139, 141,
142, 220, 221, 222, 224
Isona, 130, 131, 215, 216

Jerusalem, 77, 78
Jo, cal, 34
Jordà, fageda de, 241, 242
Judea, 156, 157, 261

Lés, 150, 232
Lió, 143, 196, 197

Llaés, 271
 Llaiés: vegeu Llaés
 Llapassa, sa, 294, 296, 298, 299, 300, 301, 303, 309, 318, 319, 320, 330, 351, 353, 354
 Lleida, 47, 98, 232, 254
 Lleó, regne de, 83
 Lliçà de Munt, 32, 33, 36, 66, 67, 68, 69
 Lliçà de Vall, 36
 Llinars, 33, 68
 Llubí, 317, 364, 365
 Llucmajor, 294, 296, 298, 300, 301, 307, 308, 310, 315, 316, 318, 320, 321, 322, 323, 330, 338, 339, 340, 341, 342, 345, 351, 353, 354, 359

Maçana, la, 14, 116, 118
 Madrid, 46, 97, 258
 Maleïdes, les, 146
 Mallorca, 12, 13, 14, 15, 16, 291, 293, 308, 309, 312, 313
 Manacor, 319, 354
 Manresa, 33, 61
 Manyanet, 17
 Marsella, 261, 262
 Martí, Son, 315
 Martinet, 173
 Massoteres, 185, 186
 Mataró, 15, 16
 Menorca, 14, 16
 Merinyac, 150
 Merlès, 36
 Moià, 17
 Molí vei, el, 298, 318, 320
 Mollet del Vallès, 25, 36
 Molló, 16

Moltó, puig, 329
 Mont, ermita de Nostra Senyora del, 105, 166
 Montanissell, 125, 126, 127
 Montcada, 54
 Montgarri, 225
 Montjuïc, 185, 229
 Montmany, 265
 Montmeló, 36
 Mont-ros, 227, 228
 Montsant, el, 16
 Montserrat, 13, 43
 Montuïri, 296, 302, 310, 317, 319, 320, 323, 324, 325, 326, 341, 343, 344
 Mosquera, la, 117
 Munt: vegeu Mont
 Mura, 23, 45

Narbona, 151
 Noguera, la, 15
 Noguera Ribagorçana, la, 143
 Not, cal, 111
 Nou de la Ribera, molí, 244

Olesa, 252
 Oliana, 33, 186
 Olot, 11, 12, 233, 235, 236, 238, 239, 240, 241, 247, 249, 250, 251, 253, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 268, 271, 274, 275, 276, 278, 279, 280, 283, 284, 285, 286
 Omellons, els, 98
 Oran, 33, 45
 Ordino, 118, 141
 Organyà, 101, 120, 121, 122,

125, 141, 202, 204, 205, 206, 207, 209, 210
 Osca, 61

Palau de Noguera, 135, 218
 Palau-solità, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 61, 62
 Pallars, els, 12, 13, 14, 15, 99, 135
 Palma de Mallorca, 16, 294, 300, 305, 306, 319, 320, 338, 364
 Pals, 14
 Pamplona, 230
 Pardines, 16
 Parets del Vallès, 36
 París, 218, 219, 258, 261
 Parròquia d'Hortó, 156
 Pasteral, el, 11
 Peces, les, 12, 79, 81, 82, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98
 Peguera, platja de, 307
 Peguera, rasos de, 204
 Penedès, el, 26
 Penyes, les, 300
 Peralba, 185
 Peramola, 186
 Perauba: vegeu Peralba
 Perpinyà, 211, 224
 Pina, 304, 305, 309, 310, 312, 317, 318, 319, 364, 365, 366
 Pirineus, els, 104
 Pitrol, can, 264
 Plana de Vic, la, 22, 75
 Planes d'Olot, les, 11
 Plegamans, 26, 27, 28, 29, 36
 Pobla de Segur, la, 161, 174
 Polinyà del Vallès, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 32, 36, 37,

39, 40, 41, 42, 43, 44, 46,
47, 48, 49, 50, 52, 55
Ponsons de Set Comelles, els, 207
Ponts, 101
Porrera, 235
Porreres, 300, 302, 304, 310,
312, 318, 319, 320, 334,
358, 359
Portbou, 151
Portugal, 195, 221
Prats de Molló, 16, 244
Preses, les, 239
Puig, cal, 30, 32, 66
Puigcerdà, 188
Puig-rodon, 13

Queralt, castell de, 36

Randa, 297, 298, 309, 310,
311, 318, 319, 320, 327,
328, 329, 345, 346, 347,
348, 349, 350, 351
Reus, 302
Ribagorça, la, 15
Ribera del Segre, 11, 15, 16
Ribera del Sió, 15
Ribes, vall de, 16
Ridaura, 235, 236, 238
Ripoll, 41, 250
Ripollès, el, 13
Roma, 286
Romeguera, Son, 297, 298, 303
Roní, 159
Rosselló, el, 15, 183, 257, 283
Rupit, 11, 258
Rusca, cal, 33

Sabadell, 21, 23, 36
Saïm, can, 319
Sala, la, 300
Salardú, 144, 147
Sallent, 121, 202, 207, 208
Salvà, can, 295, 296
Salvador, cal, 31
Sans, Son, 319
Sant Andreu de Llavaneres, 16
Sant Celoni, 258
Sant Cristòfol les Fonts, 240
Sant Feliu de Codines, 36
Sant Feliu de Guíxols, 13
Sant Feliu de Pallerols, 11
Sant Feliu del Racó, 36
Sant Jaume de Galícia, 54, 252,
253
Sant Joan de l'Erm, 192
Sant Joan de les Abadesses, 236
Sant Julià de Lòria, 156, 199
Sant Llorenç del Munt, 23, 35, 45
Sant Llorenç del Munt, ermita de,
78
Sant Llorenç Savall, 34, 35, 36,
37, 70, 71, 72, 73, 74, 75,
76, 77, 78
Sant Martí del Clot, 11
Sant Martí Sapresa, 11
Sant Miquel de Pineda, 11
Sant Pere d'Osor, 11
Sant Pere de Torelló, 168, 169
Sant Privat d'en Bas, 235, 242,
243, 248, 266, 267, 269,
270
Sant Quintí de Mediona, 26, 58
Sant Romà d'Abella, 131, 133
Santa Coloma d'Andorra, 116
Santa Coloma de Bellera, 161
Santa Coloma de Farners, 11
Santa Eugènia de Mallorca, 319,
320
Santa Eulàlia de Ronçana, 30, 31,
32, 36, 62, 63, 64, 66

Santa Margalida, 314, 323
Santa Margarida, cràter de, 242
Santa Oliva, 94
Santa Pau, 245, 248, 277, 281,
282
Santa Perpètua de la Moguda: ve-
geu Santa Perpètua de Mogoda
Santa Perpètua de Mogoda, 23,
24, 25, 26, 36, 37, 52, 53,
54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61
Santanyí, 294, 361
Santes Creus, 81
Santiga, santuari de la, 25, 36
Santó, cal, 85
Segarra, la, 13, 15, 29, 33, 101,
257
Segre, el, 101, 113
Sencelles, 316
Sentmenat, 29, 31, 36, 64, 65, 66
Sert, 166
Setcases, 16, 17
Seu d'Urgell, la, 12, 99, 101,
106, 114, 119, 135, 155,
156, 157, 159, 160, 161,
163, 164, 165, 166, 167,
170, 172, 173, 174, 176,
177, 178, 179, 182, 183,
185, 186
Sevilla, 65
Sineu, 319
Sixena, 129
Solsona, 152
Solsonès, el, 11
Son, 135, 138, 141, 142, 225
Sorpe, 140, 227, 228
Sort, 159
Suterranya, 133
Talarn, 135
Terol, 24
Toló, 261

Tolosa, 45, 151
 Torelló, 106
 Torroella de Montgrí, 14
 Tortellà, 271
 Tortosa, 33, 63
 Tregurà, 16
 Tremp, 134, 135, 198, 217, 218
 Troia, 27
 Tuixén, 204

Unya, 146
 Urgell, l', 125, 206, 207,
 257
 Urro, 229

Valderobles: vegeu Vall-de-roures
 València, 83
 València d'Àneu, 138, 141, 225
 Vall d'Àneu, la, 167
 Vall d'Aran, la, 12, 17, 99, 135, 143, 230
 Vall de Bianya, la, 244, 246, 248, 272, 273, 274
 Vall del Bac, la, 235
 Valldarques, 211
 Vall-de-roures, 24
 Vallès, el, 12, 13, 19, 21, 22, 23, 26, 29, 33, 34, 35, 36, 37, 258, 265
 Valls, 15
 Vendrell, el, 81, 85, 86

Verdú, 86
 Verges, 14, 15
 Vic, 23, 51, 74, 152, 198
 Vidal, Son, 320
 Vidrà, 238, 252
 Viella, 137, 148, 150
 Vilac, 149
 Vilageliu, 36
 Vilajuïga, 33, 68
 Vilamitjana, 133, 134
 Vinyoles, 177

Xim, molí de can, 318, 328, 329
 Xot, cal, 114

ÍNDIX GENERAL

	<u>PÀG.</u>
Les Missions de l'Obra del Cançoner	9
Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars realitzada per Josep Barberà i Pere Bohigas a la comarca del Vallès del 23 al 28 de juliol de 1924, del 9 a l'11 d'agost de 1925 i del 15 al 21 de setembre de 1925 per comanda de l'Obra del «Cançoner Popular de Catalunya».	19
Selecta dels materials recollits per la Missió Barberà-Bohigas 1924-1925	39
Memòria de la missió de recerca de cançons populars realitzada per Joan Tomàs a les Peces d'Albinyana, els dies 1 i 2 de febrer de 1925, per comanda de l'Obra del «Cançoner Popular de Catalunya».	79
Selecta dels materials recollits per la Missió Joan Tomàs 1925	85
Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars realitzada per Palmira Jaquetti i Maria Carbó a la Seu d'Urgell, Pallars i Aran del 9 de juliol al 3 de setembre de 1925, per comanda de l'Obra del «Cançoner Popular de Catalunya».	99
Selecta dels materials recollits per la Missió Jaquetti-Carbó 1925	155
Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars realitzada per Joan Tomàs i Antoni Bonell a la comarca d'Olot del 3 al 28 d'agost de 1925, per comanda de l'Obra del «Cançoner Popular de Catalunya».	233
Selecta dels materials recollits per la Missió Tomàs-Bonell 1925.	249
Memòria de la missió de recerca de cançons i músiques populars realitzada pel Baltasar Samper i Josep M. Casas Homs per terres de Mallorca del 17 al 16 de setembre de 1925, per comanda de l'Obra del «Cançoner Popular de Catalunya».	291
Selecta dels materials recollits per la Missió Samper-Casas 1925	321

ÍNDEXS

Índex onomàstic	377
Índex toponímic	383